

1866-09-11

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Letter

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Modtagersted:
Paris

Arkivplacering:
Uden FA-nummer, æske F 3,1

Keywords:
uddannelse

SUMMARY

J. C. Jacobsen gentager, at det er vigtigt at Carl lærer fysik og kemi, men samtidig skal Carl også lære at være et socialt menneske.

TRANSSKRIFTION

D 11 th September 1866

Kjære Carl!

Det var paa den høie Tid at dit Brev fra Quimper ankom i Fredags, thi din Moder var begyndt at blive meget urolig over at der var hengaaet 10 Dage siden vi hørte fra Dig, uagtet jeg beroligede hende med, at dette næsten var uundgaaeligt naar man var paa Reise.- At dit Brev derfor var dobbelt kjærkommen behøver jeg ikke at sige, ihvorvel det ikke indeholdt Synderligt af Interesse for hende undtagen Dét, at Du havde havt det godt paa Reisen. Mig interesserer dine Bemærkninger om Bygningsstilen naturligviis meget, om jeg ikke har alle Detaillerne i saa frisk Minde, at jeg overalt \"kan være med\".- Ogssa jeg havde derfor gjerne seet noget mere om Dig selv, om dine Vandringer og om de Indtryk Du har modtaget i forskellige Retninger, thi jeg antager da ikke - hvad Dit Brev let kunde give anledning til - at Architecturen er det Eneste, der har beskæftiget din Tanke og dit Sind. Mindst tilfredsstillende hos os er dog din uforbeholdende Tilstaaelse om at Menneskene interesserer Dig saa lidet, thi dette vidner om at min Frygt for enensigig eller skjævt Retning i din Udvikling er altfor begrundet og at det vistnok vil kræve megen Tid og megen Opmærksomhed paa Dig selv, at faae denne store Mangel rettet.- Jeg kan ikke noksom

anbefale Dig, at rette dit Blik mod Meneskelivet og at bestræbe Dig for at træde i nærmere Vexelvirkning dermed, thi kun dermed kan din Aand beriges og vækkes til fyldigt Liv; uden den bliver Du tung og kjedelig og vil, tidligere eller senere, komme til at føle, at dit Liv har været forfeilet i sin Udvikling.-- Nu vil du jo snart forlade Paris og komme til at befinde Dig ene blandt Fremmede i Strasbourg og dér, hvor Du er henviist til Dig selv, antager jeg at Trangen til at slutte Dig til Mennesker af sig selv vil gjøre sig gjældende. Jeg bør maaskee helst nu undlade, efter gammel Vane at tænke for Dig og overlade til Dig selv at finde og vælge din Vei, men nogle Antydninger til din nærmere Overveielse vil jeg dog

meddele.- Jeg antager at Bourgeois vil raade Dig til at gaae til October at gaae til Strasbourg for at lære Bryggeriet.- Der gives mange større og gode Bryggerier der, af hvilke han dog særlig anbefalede mig de 2, som jeg besøgte, Hatt's og Schützenberger's, som begge ere fortræffelige; om andre kan jeg derfor ikke tale.- Forudsat at Du kommertil at vælge mellem disse 2, antager jeg at Du først vil, besøge dem begge, med hilsen fra Bourgeois og fra mig og gjøre foreløbigt Bekjendtskab

med Mændene og deres Sønner, som sandsynligviis ville føre Dig omkring. (Husk paa at jeg har omtalt Dig som Chemiker af den polytechniske Skole.) Du vil da maaskee kunne skjønne, hvor Du helst bør søge at faae Adgang til at \"studere\" Bryggeriet. Schützenberger var henrykt over min Beslutning at lade Dig blive en grundig Chemiker og kom mig med sydtysk Gemytlighed imøde. Det samme jevne, men noget simple Præg havde hans Familie, som er aldeles tydsk.- Den gamle Hatt (d.v.s.) kun gammel gammel i Modsætning til Sønnen) havde øiensynligt mere Dannelse og talte Fransk:- Med Sønnen (lidt yngre end Du) som førte mig omkring talte jeg tydsk (med lille red.) og han svarede i samme Sprog, men han taler vistnok ligesaagjerne Fransk. Det var en meget elskværdig ung Mand. Familien saa jeg ikke. Maaskee kan Bourgeois forud give Dig nogen Oplysning om Familieforholdene for de Forskjellige Bryggere, om Sproget de tale, osv. Naar Du da har orienteret Dig og seet hvor du helst vil være, haaber jeg, at der med Bourgeois' Anbefaling ikke vil møde (\"Dig\" tilføjer fru Kristof, red.) nogen Vanskelighed ved at gaae og studere Bryggeriets Praxis, men for at Du kan komme i det ønskelige Forhold til Familierne

gjælder det om, at Du strax fra Begyndelsen gjør Indtryk af en dannet og beleven ung Mand.- Du maa \"nedlade\" Dig til at sige Smigerier, sige, at din Fader har admiré deres udmærkede Bryggerie og anbefalet Dig dette fremfor alle de andre jeg har seet i forskjellige Lande og at jeg ikke noksom har kunnet prise den elskværdige Fore-kommenhed jeg har mødt der; at jeg glæder mig til engang atter at besøge dem; osv.-

At Du vil deltage i de forskjellige Arbejder er en Selvfølge, men Du maae dertil anskaffe en egen Arbejdsdragt, (ikke bruge en gammel forslidt Frakke, Vest og Buxer), og søge at faae Plads til

Arbejdsdragten paa Bryggeriet, saa at Du udenfor Arbejdstiden kan vise Dig proper og ziirlig. Naar Du en føie Tid har gaaet stadigt med Arbejdet i Bryggeriet, tvivler jeg paa, at Du vil finde det hensigts-mæssigt at anvende hele din Tid paa denne Maade og at Du vil føle Trang til, ja Nødvendigheden af, at opfriske din Chemie og Physik, hvortil jeg troer der vil være Leilighed i Strasbourg, hvor der (er, red.) et slags Universitet, der bl.A. indbefatter en videnskabelig Læreanstalt i Chemie : école supérieure de Pharmacie, altsaa vistnok et godt Laboratorium.

Herom vil jeg raade Dig strax ved Ankomsten til Strasbourg at søge Oplysning, da der muligt er visse Formaliteter at iagtage for udlændinges Optagelse.- Uheldigvis ligger alle de nye og større Bryggerier uden for Byen i en ikke ganske ringe Afstand (de ældre Bryggergaarde, hvor Eieren sædvanligt Boe, inde i Byen, bruges kun som Udsalgssteder). Du maae altsaa nødvendigviis tage Bopæl derude i Nærheden og vil saaledes have en lang Vei til Læreanstalterne i Byen.- Kunde Du i Strasbourg finde en Brygger, der som Velten i Marseille, selv er Chemiker og har et lille Laboratorium, var det naturligtvis det bedste, men en saadan findes næppe endnu.- Dersom Du kunde give Impulsen til at en Søn i det Huus Du kommer fulgte dit Exempel, vilde det være særdeles heldigt og behageligt for Dig, han vilde bedre end Du i Førstningen kan, være istand til at bedømme hvilke Analyser og Experimenteer der vilde være mest lærerige for Dig som Brygger.- Da det nu er paa Tiden at Du bliver Brygger heel og holdent, tør jeg ikke tilraade Dig at dele din Opmærksomhed ved at tage undervisning i Fransk, hvortil Du jo vistnok endnu trænger, men naar Du stadigt taler

Fransk, vil dette jo ogsaa hjælpe godt, i Forbindelse med at Du i ledige Timer skriver Stile paa egen Haand.- Muligt kunde Du udvexle Kundskaber i Chemie og i Fransk med en Bryggersøn.- Dog nu gaaer jeg atter for vidt og glemmer at jeg burde overlade til Dig selv at udfinde den rette Maade at anvende Tiden og ordne din Virksomhed. Altsaa basta.- Jeg har tøvet til idag med at skrive for at kunne meddele Dig Udfaldet første Bryggeriforsøg i det nye Apparat til Dampbrygning hvilket blev foretaget igaar. Det var særdeles tilfredsstillende. Alt gik fuldkommen regelmæssigt og paa nogle Ubetydeligheder nær

vare alle de enkelte Dele i
complet Stand og Hensigtssvarende. Jeg havde næret nogen Frygt
for at Ophedningen navnlig af det kolde Vand og den første
Tykmæskning til Koghede skulde tage længere Tid end forhen ved
Ildens directe Virkning, men tværtimod gik det hurtigere nu med
Dampens Varme. Ogsaa viste mine Dampkjedler sig mere end
tilstrækkelige til at forsyne Kogeapparatet i Forbindelse med
Dampmaskinen.- Det franske Mæskekar var ogsaa i Brug og er nu
baade tæt og i det hele tilfredsstillende, men

det har kostet endeel Arbeide her paa Stedet og er derved,
inclusive Told og Fragt blevet noget dyrere end det danske.-
Havde Carpentier kunnet sende Karret helt færdigt, vilde Prisen
have været omtrent ens for begge.- Min Dampbryggerkjedel er
ganske af samme Form som den
gamle, en liggende Cylinder af 2 Al 21" Diameter og 6 1/4 Al
længde, af Kobber, den øverste Halvdeel og de bugede Endebunde
c 2 Linier tykke men den underste Halvdeel af Cylinderen,
hvorpaa Dampen virker 6 1/2 Linie tyk. Denne nederste Halvdeel er
omgivet af en Enveloppe af
Smedejernsplade.-Bryggerkjedlen er som Du veed, damptæt
lukket og jeg kan koge deri med indtil 1 Atmosphæres Tryk. Jeg vil
nu forsøge Kogning med noget Tryk dog næppe med en heel
Atmosphære.- Ogsaa vil jeg forsøge en Methode, jeg saa hos
Velten, der dog kun er en
Modification af det bayerske Princip. Jeg har havt saameget at tage
vare, at jeg ikke har faaet skrevet til Velten for at afkjøbe ham
hans Opfindelse, som han har taget Patent paa, men jeg agter at
gjøre det, skjøndt det næppe vil have andet end theoretisk
Interesse for mig. Hvad Forholdet mellem dansk og fransk Maal
angaaer, behøver jegs. Skun at sige at en Cubikfod dansk = 32
Potter; en dansk Korntønde = 4 1/2 Cubfod = 144 Potteren dansk
Øltønde = 4 1/4 Cubfod = 136 Potter
1 Cubikfod Vand veier 62 pund (pundtegn, red.) En Pot Vand veier 1
Pund 30 Lod ved 4 grader R En fransk Litre Vand
veier 1 Kilogram = 2 pund
Altsaa er 62 Litre = 64 Potter En Hectolitre altsaa liig 103,226
danske Potter.

Hermed maa jeg slutte.- Jeg skal op i Bryggeriet og se om de nye

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Støbkar ere tætte, osv, og saa skal jeg ind til Byen til min franske Lærer.- Det kniber med at finde rede i de franske Negationer i Hovedsætninger og Bisætninger, bekræftende, spørgende, benægtende spørgende osv, men det gaaer dog fremad. Lev vel! Lad mig nu snart høre hvilke Planer Du har og hvorledes Du tænker at udføre dem, saa vil jeg herefter beflitte mig paa ikke at tænke saameget forud for Dig.

Din hengivne
Jacobsen

1/9 66
C.M. Tjener Carl. ^(a) 11te September 1866

Det var paa den Jais Tid at det blev saa
Arimper auktam i Landet, thi den Maden var
begyndt at bliue meget uvalig naar at der var saa
gaalt 10 dage siden vi Jais for dig, maagde jeg
bevaligad Jais med, at det var saa uindgaaligt
naar naar var saa Skis. - At det blev derfor var
Sobhelt Gaaetammen befoers jeg ikke at sig, ifaamal
det ikke indfaaldt Sjinduligt af Huelarpe for Jais
uudtaget det, at den Jais Jais at gaaet paa Skis.
Nig indkomme den Konstantingens an Legning.
Hilaa uaktoligment maagde, an jeg med ikke saa alle
Detailtamen i saa forst Minder, at jeg amavalt "Saa
naar med". - Og saa jeg Jais derfor givne Jais
maagde naar an dig selv, an den Huelarpe og
an de Huelarpe den Jais maadtaget i faarhjelpe det
uindtaget, thi jeg maadtaget de ikke. - Jais at det blev led
den Jais Auktamig led - at Konstantingens an
at Huelarpe, der Jais haelstigt den Cuel og det
Jais. - Minder tilfandthilaaet for os an den Jais
indkomme den Huelarpe an at Huelarpe indkom.
Saa dig saa ledet, thi det indkom an at uind Jais
for an uind Jais alle Huelarpe i den Huelarpe
an alffor begyndet og at det indkom med Huelarpe
Tid og uind Opvaktning for dig selv, at saa
den Huelarpe Maagde vallet. - Jeg saa ikke uind

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

anbefale dig, at søtte dit held paa Mærkedet
 og at bestrebe dig for at boede i uenens Høje,
 nørthing strand, thi den strand kan du altid
 berige og muligt dit et fyldigt Liv; inden du bliver
 du tung og tydelig og mit, det ligner alles faar, og
 da du dit at gøre, at dit Liv kan være forfærdigt i
 sin Udøvelse. - - Thi mit du jo først forlade
 Paris og da du dit at bestrebe dig om blandt
 Strassbourg og der, naar du er fremst
 til dig selv, antager jeg at Emuget dit at stille
 dig dit Mærkedet af sig selv mit og ja sig gjeldende.
 Jeg har maade selv ^{med} muligt, efter gammel
 Naam at boede for dig og antog dit dit selv
 at finde og vælge den Hvi, men nogle Antyd,
 mig dit den uenens Ommeidte mit jeg dog
 medtale. - - Jeg antager at Bourgeois mit naar
 dig at gaa dit October at gaa dit Strassbourg,
 for at være begyndt. - - Der giort mange Hven
 og gode begyndt der, af hvilke jeg dog først
 anbefale mig de 2, som jeg har sagt, Hall's og
 Schindbergers, som begge er fortreffelige; men
 andre kan jeg drage ikke tale. - - Tilføjet at
 du da du dit at vælge mellem disse 2, antager jeg
 at du først mit har sagt den begge, med jelske for
 Bourgeois og for mig og ja for fortreffelig bestemt

med Manden og den gamle Paven, som sandtydeligvis
ville gøre sig autoritet. (Jeg saa at jeg saa antallet
sig som Epistlen af den polske Keiser. Kala.) De
mit da maaske kunne hjælpe, naar du selv har
sagt at naar Afgang til at "studen" krigsamt.
Schibyeberget naar forogt naar min bestilling
at lade sig bliu en godelig Epistlen og naar
mig med sigtlig Gængelighed iiside. Det samme
jerner, naar naar siungla Prag Jande Jant Savelin,
som er aldelat sigt. - Den gamle Hall (d. n. f.)
den gammel i Skatting til Paven) Jande aiafydeligt
naar Savelin og kalte Savelin. - Med Paven
(lidt yngre end du) som fakte mig autoritet kalte jeg
sigt og som maaske i Paven Prag, naar som kalte
niskend ligesaaigende Savelin. Det naar en meget
afstandig mig Mand. Savelin naar jeg Al.
Maaske naar Bourgeois fandt naar sig naar
Oplysning om Savelinforfalden som er fastgjalt
kryggen, naar Prag og Kala, om. - Naar du
da saa autoritet sig og selv naar du selv vil
naar, saaledes jeg, at den med Bourgeois' Anbefaling
til mit naar naar Kængelighed med at naar og
studen krigsamt Prag, naar naar at du naar
Savelin i det aiafydelige Savelin til Savelin

gjælder det mig, at din Brev fra Kongens Tid
gjælder Tidligt af en Samlet og balansen mig
Mænd. - Du maa indlade sig til at give mig
noget, siger, at den Læge for admirens Døds
indvandede Kongens og ^{indbefaldt sig} forstod alle foruden
alle de andre jeg for først i forskjellige Land
og jeg ikke nok som for Lægen og du af den
Læge som jeg for mig selv; at jeg glæder
mig til at se dig alle at besøge dem; og -
At du vil skilte sig i de forskellige Lande
og en Brevfølge, men du maa dog indlæse en
egen Arbeidsdragt, (sikke bruge en gammel forstod
Læge, Hest og Læge), og jeg at læse skide til
Arbeidsdragten for Kongen, for at du indvandede
Arbeidsdragten kan mig sig prægt og givtlig.
Naar du en får det for gaar skide med Arbeid
i Kongen, tænker jeg på, at du vil skide til
Læge med sig at amme sig den tid på den
Mænd og at du vil få en Brev til, ja Mændens
Læge af, at opføre den Læge og Hest, tænker
jeg kan det mig med Læge i Skole og
du at Læge Læge, du bl. a. indbefaldt
en indvandede Læge; Læge; école
superieure de Pharmacie, altså mig til at
gode Læge.

11/9 66 (b) C.M.
Jeg vil jeg saade sig strax med Omtank om det
Strøbauy at jeg Oplysning, da det umuligt er
med den Samvirkelse at indtage for Utkøbs
Ophævelse. - Uheldigvis ligger alle ^{de nye af Stærk} ~~Engelske~~
indes for Lige i en. De gæster mig Offland
for alle ^{saade} ~~Engelske~~, som bliver pædagogisk her, ind
i Lige, berigt den som Udførelses). Nu maa
aldrig nødvendigt lade Lige derinde i Mærk
Juden og vil saaledes Jaa en lang Hvi til,
Lærematerialer i Lige. - End nu i Strøbauy
findes en Engelsk, der som Vetter i Marseille
faldt og faldt og gav et lille Laboratorium,
som det naturligt vil lade, men en saadan
findes ingen. - Derfor nu lide jeg
Kunsten til at en Daa i det findes den Sammen
fulgte det fængsel, mildt at man fordelte Jeldt
og befalede for sig, Højest mildt bedt ind den
i Læringens Daa, men istand til at bedømme Jeldt
Analyser og Experimenter der ville man mest
konstige for sig som Engelsk. - Nu at en
gaa Liden at den bliver Engelsk Jeldt og Jeldt,
lud jeg ikke tilnaad sig at dele den Opmærksomhed
med at lade Udenmæssig i Frank, Jeldt den
jo misfaldt indem langes, men maa den Jeldt lade

Sænske, mit vilde jo ogsaa gerne gaa, i "Landsindell"
med at bli i Landet. Eens som den Hils ogsaa ogsaa
faar. - Måske vilde du indtage Lundskeles
Gæst og i Sænske med en Læggingsfæl. - dog,
vi gaar jeg alles for mig og glædes at jeg
kunne anvende det dig selv at indfærde den vilde
Maade at anvende Eiden ~~og~~ og anden den Hils.
samlet. Altsaa basta. -

Jeg har kunnet det idag med at finde for at
kunne meddele dig Udfaldet af det første Læggings
sænske forslag: det nye Apparat det Læggings
skiltet blev fastsat igennem. Det blev fastsat den
fordringslunde. Alt gik fuldstændig ordentligt
og ogsaa nogle Ubeligheder der var navn alle de
antallet de i samlet stand og Læggingsmaade.

Jeg fandt snart ingen Læggings for at Ophængningen
manerlig af det Lunde stand og den første Ophængningen
det Læggings skiltet blev fastsat igennem. Det blev fastsat den
med Lunde Lunde Lunde, men Lunde med det
Lunde med Lunde Lunde. Ogsaa med
med Lunde Lunde sig med det Lunde Lunde det
at fastgøre Læggings skiltet: Landsindell med Lunde
maade. - Det første Lunde med ogsaa i Lunde
og so vi havde det og i det Lunde Lunde Lunde, men

alt for det endel at vide for saa Hæder og so
stænd, inclusive Tald og Tugt bladet uagt Dyrer
end det danske. - Jænde Carpentier Tinnel sand Tinnel
Jælle færdigt, medt forfar saaa mand ~~alt~~ sand
for begge. - Min Værbryggelighed er gæst
af saarum Saarum Saarum Saarum Saarum, en liggende Tinnel
af 2 1/2" Diameter og 6 1/4" Længde, af Tabbes,
den anden Jælle af de liggende Tinnel i 2 Linn
Ligte som den anden Jælle af Tinnel, som
saarum med 6 1/2 Linn Ligt. adrum anden Jælle
er angivet af en Linnalage af Tinnel og glade
 - Bryggeligheden er, som den med saarum
Ligte og jeg saa lige med indt 1 Almar,
saarum Tugt. - Jeg vil min saarum ^{Ligte} uagt Tugt
dag uagt end en Jælle Almar. - Og saa vil jeg
saarum en Medde, jeg saa for Velten, der saa
Linn er en Modifikation af det danske Jælle.
Jeg saa saa saarum et lige man, at jeg ikke saa
saarum saarum det Velten for at aflyde saa saarum
Og saarum, saa saa saa saarum saa, som jeg
agter at gjæve det, Tinnel det uagt med saa andet
end saarum Tinnel for mig. - Jænde saarum
mellem saarum og saarum saarum, saarum jeg

Løn at jeg et en Eubelstør Druk = 32 Faller,
en Druk Karstænd = $4\frac{1}{2}$ Cestad = 144 Faller
en - Økænd = $4\frac{1}{4}$ " = 136 Faller
1 Eubelstør Mand min 62 tt.
40 R. for Job Mand min 1 tt 30 Lad.
for fransk Libre Mand min 1 Kilogram = 2 tt
Altså er 62 Libres = 64 Faller
for Hebelibre altså lig 103,226 danske Faller.

Jeg er som jeg skilte. - Jeg skal
og i Løggæst og se om de nye Skibets
som ligger, og se skal jeg ind til
begge de min faaende Lærer. - Det vilde
und at finde Lær i de faaende Magtens
i Jævnstetning og Læstetning, balaftende,
Fængende, beugetende fængende og. men
et godt dog fremad.

Men vel! Lad mig min sunde Lær Lær
flere din Lær og Lærledet din Lær og
indfær, ^{den} for mig Lærstet beflitte mig for
ikke et Lær faaende fremad for dig
din Jørgen Jacobson.